

COOLIDGE NA LAKOTO MED STAVKARJI

Hammondov načrt je nezvedljiv. — Zato pa tudi sama ne-bene vrednosti za izravnavo stavke. — Stara komisija tudi ničesar za izravnavo stavke.

Washington, D. C. (F. P.) — Predsednik Coolidge naznanja ob času, ko je protidelavska večina v pensilvanski legislaturi odklonila načrt gubernerja Pinchota za končanje stavke na antracitnem polju, da je njegova edina misel, da mora vlada dobiti moč — mogoče potom zveznega ustavnega amandmana — zaseči premogovnike in jih obravnavati ob času krize. Njegov načrt za obratovanje premogovnikov je ta, ki ga je pripravil leta 1923 John Hays Hammond, sovražnik organiziranih rudarjev, odkar živi. Ta načrt določa, da rudarske mezde določi vlada ne oziraje se na želje in legalne pravice rudarjev. Na drugi strani je pa dovoljeno premogovniškim lastnikom se obrniti na sodišče, ako niso zadovoljni z njim odkazanimi profiti, medtem pa njih lastnino obratuje vlada.

Ta izum Hammonda, odobran od Coolidge, je tako jasno kršenje ustavnih pravic, da ga je nemogoče vzakoničiti še celo z ustavnim amandmentom, da se ne more misliti, da Coolidge resno misli na rešitev sedanjega problema. Kar on v resnici predlaga, je odklanjanje, čakanje, da lakota prisili antracitne rudarje, da sprejmejo pogoje premogovniških podjetnikov.

To bo boj, ki bo zadrževal precejšnje vsote za prehranitev stavkarjev, je rekel Frank Morrison, tajnik Ameriške delavske federacije, ki je javnost izvedela, zakaj se je Coolidge odločil. Na naš prvi apel so se unije ženerozno odzvale, zdaj smo pa razposlali drugi poziv, v katerem smo opozorili na dejstvo, da je poizkus za izravnavo stavke med prazniki, onesareč. Vsak, ki se je obotavljal, prisikojiti rudarjem na pomoč, ker je mislil, da bo stavke kmalu konec, zdaj ve, da se bo boj nadaljeval.

Prepričani smo, da bo vsak strokovno organiziran delavec prispeval v stavkovni sklad. Stavka ne bo izgubljena zaradi tega, ker rudarji stradajo.

Organizirani delavci v Washingtonu so pričakovali, da bo pensilvanska legislatura odklonila izravnavo stavke na antracitnem polju. Ta legislatura je pod vplivom Mellonovih in drugih velikih interesov. Delavcem v Washingtonu je pa dobro znan Mellon-Varov režim. Gubernjer Pinchot je skušal dobiti ugodne pogoje za unijo. To je bil vzrok, da je mašina velikih interesov preprečila njegovo prizadevanje. Organizirano delavstvo mora pri volilni žuri in z glasovnicami odgovoriti na napade, ki jih izvršujejo njih "bosi" na njih pravice.

Longworth, predsedatelj kongresne zbornice, podpira v kongresu s strategijo, ki jo lahko izgrava, Coolidgev program za sestradanje rudarjev. Stara garda v zbornici in senatu pa podpira Longwortha. Predloga socialističnega kongresnika Berzgerja, po kateri naj se zaseči premogovniki, ki bifa odkazana odseku za meddržavno in tujezemsko trgovino, ki ni po večini naklonjen rudarjem. Ta odsek ne bo uvaževal precej časa premogovega problema. Boylandova predloga, ki tudi predlaga zaseženje in obratovanje premogovnikov, je bila na enak način kloformirana. V senatu je senator Copeland predložil tako predlogo kot Berger. V predlogu tudi spi spanje pravičnega v odseku.

Pregled dnevnih dogodkov AMERIKA.

Vršila se bo ponovna konferenca radi končanja stavke, ki jo je ponudil Lewis.

Organizirani delavci v Chicagu pomagajo stavkajočim rudarjem.

Predsednik Coolidge računa na lakoto rudarjev.

Nazadnjaki bi radi vtihnili opozicijo v senatu.

Farmarji srednjega zapada grajajo opozicijo v senatu.

Davčna predloga morda propade.

Coolidge je prejel apel od ameriških Sircev za mandat v njih domovini.

Sloviti botanik Burbank izpovedal svoje brezverstvo.

PO SVETU.

Fašisti ne zaupajo lokarnskim paktom. Spor radi poitaljančevanja na Tirolskem.

Vest o aretaciji komunistov v Jugoslaviji.

Nova konferenca med rudarji in baroni

Lewis je povabil operatorje na nov sestanek, ki se vrši jutri v Philadelphiji.

Philadelphia, Pa. — John L. Lewis, predsednik rudarske unije, je v soboto vprašal operatorje antracitnih premogovnikov, če hočejo obnoviti konferenco na podlagi Lynettovega načrta. Inglis, vodja baronov premoga, je odgovoril, da je pripravljen na konferenco, toda ponovljeno izjavo, da on ni sprejel Lynettovega načrta v principu. Konferenca se otvori v torek v Philadelphiji.

Philadelphia, Pa. — John L. Lewis, predsednik United Mine Workers of America, je v soboto pojasnil, da on ni brezpogojno sprejel serantonskega načrta za poravnanje konflikta na antracitnem polju. Sporočil je Lynettu, avtorju načrta, le to, da je pripravljen stopiti v ponovna pogajanja z operatorji na podlagi tega načrta, pridružitve si pa pravico gotovih sugestij k načrtu.

Philadelphia, Pa. — V petek zvečer se je raznesla vest, da so se rudarji in operatorji na polju antracita sporazumeli in da je stavka končana. Kmalu potem je bilo uradno naznanjeno, da med rudarji in baroni še ni sporazuma.

Vest o končanju stavke je prišla iz Scrantona, iz uredništva lista "The Scranton Times" Urednik tega lista F. J. Lynett je zadnji četrtlet predložil obema strankama najnovejši mirovni načrt. Lynett je poročal, da je major Inglis, vodja operatorjev, prvi odgovoril, da sprejme načrt v načelu. Lewis, predsednik rudarske unije, je odgovoril v petek, da tudi sprejme načrt. Ker načrt določa, da se po sprejetju istega rudarji takoj pozovejo, naj se vrnejo na delo, je Lynett na podlagi obeh odgovorov naznanil, da je stavka končana.

Takoj nato so pa operatorji naznanili, da niso sprejeli Lynettovega načrta in da je vse skupaj pomota. Lynett vztraja, da ima Inglisovo brzojavko, ki se glasi, da on sprejme načrt v načelu. Pri tem je ostalo.

Lynettov načrt poravnania bazira na pogojih da se rudarji takoj vrnejo na delo, medtem pa se izdela pogodba, ki velja na pet let. Stara meza ostane še dva leti. Sedeset dni pred dvema letoma se skliče konferenca, ki določa o mezi. Rudarji ne smejo zastavkati ves čas pogodbe, to je pet let, ne glede na to, če je meza povišana ali ne. V načrtu ni arbitraže.

Kardinal Mercier umri.

Bruselj, Belgija, 24. jan. — Kardinal Mercier, ki je bil v konfliktu z Nemci med vojno, je včeraj umri.

OPOZICIJO V SENATU ŽELE VTIHNITI

Danes se pokaže, koliko sreče imajo stara garda in burbancl.

Washington, D. C. — Ko je v petek mladi senator La Follette dokončal svoj tri ure trajajoči govor proti svetovnemu sodišču, je vstal senator Lenroot, vodja stare garde, in predlagal, da se napravi konec debati. Ako bo njegov predlog sprejet, bo vsak senator imel pravico govoriti samo eno uro o predlogu, amandmentih in pridržkih. Ta predlog seveda ostane do ponedeljka in o njem se glasuje šele danes. Zanj mora biti oddanih 64 glasov, da je pravilno sprejet, ako so navzoči vsi senatorji. Lenroot upa, da bo predlog sprejet. Opozicija je drugega mnenja.

Če bo predlog tudi sprejet, bo trajala razprava še en teden, preden se preide na glasovanje o svetovnem sodišču. In če se to zgodil, je zelo dvomljivo, da pride na to do glasovanja o davčni predlogi v enem tednu. Če ne pride do tega časa do glasovanja, ne bo stopilo v veljavo znižanje dohodninskega davka, ko bo treba plačati davek za prvo četrtletje.

Take so bile razmere v soboto zjutraj in zato so se nekateri senatorji trudili, da se doseže sporazum za glasovanje o resoluciji za svetovno sodišče.

Senat se bavi s premogovniškimi odtrohi

Senat v Kolumbijskem distriktu je začel preiskavo.

Washington, D. C. — Senatski odsek za Kolumbijski distrikt je v petek začel preiskavo glede odtroških cen, ki jih prebivalci glavnega mesta plačujejo za antracit in mehak premog. Preiskavo je odredil senator Capper iz Kansasa, predsedatelj odseka, ko je senator Reed iz Pennsilvanije dejal, da Washingtončani plačujejo \$14 do \$14.50 za tono premoga, ki se lahko dobi iz distriktov Marylanda in Pennsilvanije po \$8.

Preiskava se morda razširne tudi na druga akutna vprašanja premogovne industrije.

Čikanske vesti

Kazimirove nune so pogorele.

Slovenske nune pri sv. Stefanu na 23. Place in Lincoln st. so v nedeljo zjutraj zbežale iz gorkih postelj na mrzlo dvorišče iz svojega klostra, ki se nahaja tik Kazimirovega farovža. V klostru se je pojavil ogenj, ki je uničil notranjo opremo. Gasilci, ki so bili takoj na mestu, so rešili klosterček in sosednja frančiškanska poslopja s tiarkarno vred. Vzrok je bil hotel za centralno kurjavo v kleti, katerega so preveč razgreli. Koliko je škoda, nam še ni znano. Nune so dobile začasno stanovanje v So. Chicagu.

OLJARNA V RAZVALINAH.

Uničila jo je razstreba.

Chicago, Ill. — Tovarna tvrde Gita Bros. je v razvalinah. Eksplozija je velik nabiralnik za olje s tako silo, da je bilo poslopje takoj v plamenu in je bilo več človeških življenj in nevarnosti.

Nevada zadušil štiri s plinom.

Carbon City, Nev. — Državno sodišče je potrdilo štiri smrtne obsodbe, ki so jih izrekli nižja sodišča v teku zadnjih mesecev. Eksekucija, ki se v Nevadi vrši s plinom, bo zdaj izvršena. Med obsojenci je tudi Stanko Jukič, ki je umoril svoje ljubico.

Delavci v Ohiogu pomagajo rudarjem

Čikaska delavska zveza prične s kampanjo za pobiranje prispevkov.

Chicago. — Chicago Federation of Labor s okrog 400.000 člani, ki so organizirani v strokovnih unijah, je pričela s kampanjo za finančno pomoč stavkajočim rudarjem v distriktih antracitnega premoga v Pennsilvaniji. Vse delavske unije so pozvane, da izvrše svojo dolžnost solidarnosti.

Nepokoj prinese gospodarske izpremembe

Farmarji na srednjem zapadu grajajo oskudno politiko administracije. — Oni izjavljajo, dajim grnada polom.

Washington, D. C. (A. F. L. N. L.) — Nepokoj med prebivalstvom, ki se peča a pridelovanju pšenice, mogoče udari carinski sistem in izpremeni narodno gospodarsko politiko glede poljedelstva.

Farmarji na srednjem zapadu in severozapadu pridelajo več pšenice, kot se lahko porabi doma. Kar ostane pšenice nad domačo uporabo, se izvozi v tujezemstvo. Cena za pšenico, ki se porabi doma, se uravnava po ceni pšenice, ki je odveč za domačo uporabo in prihaja v konkurenco s tujezemsko pšenico.

Farmar prejme nizke cene za svojo pšenico. Po visoki ceni pa mora plačati vse, kar kupi. To oboje širi nezadovoljnost med farmarji in veliko bank na deželi je bankrotiralo.

Zdaj se, da farmarji sočustvujejo, da jih vlada čisti proti padanjem pšeničnih cen, ker je preostanek pšenice zelo majhen v tej deželi. Farmarji naglašajo, da tovarnarji in industrijski podjetniki uživajo zaščito visoke celine in da plovbeni interesi zahtevajo subvencijo. Farmarji izjavljajo, da so časi za izkazovanje favoriziranja minili.

Administracija je v opoziciji proti zahtevam farmarjev in povdarja, da farmarji zahtevajo določanje cen. Farmarji pa odgovarjajo, da je njih zahteva ravnotakšno določanje cen, kakor je obrambna colnina za industrijalce.

Farmarji, ki so naseljeni na daljnem zapadu in severozapadu, katerih zemljišča se morajo umetno namakati, ugovarjajo politiki, ki jo vodi administracija proti njim. Oni naglašajo, da je bilo veliko farmarjev gospodarsko uničenih, drugi pa gredo nasproti polomu. Vzhodni finančni interesi nasprotujejo farmarim načrtom za izboljšanje položaja, medtem se pa snuje farmarski blok v kongresu, da izvaja farmarske zahteve.

Ta spor se bo mogoče nadaljeval do prihodnjih predsedniških volitev in ljudje, ki študirajo politična zgodovina, se spominjajo nezadovoljstva med farmarji v prejšnjih časih. Ta nezadovoljnost je povzročila ustanovitev stranke populistov in stranke bulmuzovcev.

Pogajanja glede grških dolgov pretrgana.

Washington, D. C. — Pogajanja med grško komisijo in zakladniškim tajnikom Mellonom glede fundiranja grškega dolga Združenim državam so bila ustavijena v petek popoldne. Eden grških komisarjev je odpoval domov po nova navodila in pooblastila.

Civilna vojna se kuha v Perziji.

Bagra, Irak, 23. jan. — V južni Perziji so izbruhnili veliki nemiri. Domačini so se dvignili proti vladi v Teheranu. Vlada je ukazala vstajem, naj takoj odlože orožje, toda rebeli se ne zmenijo za ukaz. Vlado čete se zbirajo v Bushiru.

PETSTO ARETIRANIH V JUGOSLAVIJI

Pašičeva vlada je zopet padla po komunistih, ko je bila baže odkrita zarota proti kralju. Izgredil na zagrebški univerzi proti Radiću.

Belgrad, Jugoslavija, 23. jan. — Odkritje zarote proti življenju kralja Aleksandra in ministrov je dalo povod velikemu policijskemu navalu na komuniste po vsej Jugoslaviji. Premijer Pašić, ki je 10. januarja odpoval na Riviero za dalj časa radi zdravlja, se je naglo vrnil domov.

Policaji in žandarji izvršujejo vlome in aretacije po vsej deželi. Število oseb, ki so bile vržene v zapor, je včeraj naraslo na 500. Listi poročajo, da je zarota proti kralju in vladi prišla na dan v Zagrebu, kjer so aretirali nekoga delavca, ki se je bahal, da je prejel 250.000 iz Moskve. Aretiranec je izjavil pred policijo, da je prejel denar od Filipovića, vodilnega jugoslovankega komuniste, ki je zadnje leto bival v Moskvi.

Zagreb, Jugoslavija, 23. jan. — Vseučilišni dijaki filozofske fakultete na zagrebški univerzi so uprizorili stavko in velike demonstracije proti ministru pravosode Stefanu Radiću, ki je vpojoil več profesorjev. Rebelni dijaki, pripadajoči Pribeševićevi neodvisni demokratski stranki, so s silo izgnali dijake in profesorje drugih strank s univerze in zaprli postaje.

Čikaj pomagajo mandat Ameriki

Sirijsko društvo v Ameriki je poslalo apel na Coolidge.

Washington, D. C. — Sirijsko-ameriško društvo v Združenih državah je poslalo apel na predsednika Coolidge, naj Združene države prevzamejo protektorat nad Sirijo, ki naj nadomesti francoski mandat. Apel se glasi, da je liga narodov nesramno izdala sirijsko ljudstvo in ga izročila v sužnost Franciji, katera ga tiransko iskorišča in terorizira. Na proteste sirijskega ljudstva je liga narodov odgovorila z rožnatimi frazami, ki ne pomenijo nič.

OPOZICIJA PROTI IMENOVANJU WOODLOCKA.

Njegova podpora peša.

Washington, D. C. — Senator Wheeler vodi precej odločno opozicijo proti imenovanju Thom Woodlocka, bivšega urednika Wall Street Journala, članom meddržavne trgovske komisije. Wheeler je izpraševal Woodlocka pri dveh zaslišanjih pred senatskim odsekom za meddržavno komisijo brez usmiljenja glede železniških zadev v preteklosti. Wheeler je pokazal, kako je Woodlock dožil železniške delavce sabotaže in da so nezmožni izvršiti svoje delo. Dožil je tudi javne uradnike in železniške ravnatelje na način, da je dilalo po skrajni neodgovornosti. Podpora za Woodlocka je o-majjana.

ŠTIRJE OBSOJENI NA SMRT.

Chicago, Ill. — Sodnik Gemill je izrekel smrtne obsodbo nad pritlikavim banditom Henry J. Fernekesom in njegovima tovarišema John Flanneryjem in Daniel McGeogheganom. Spoznani so bili krivim, da so umorili Michael Swintowskega, ko je nosel denar poljskega posojilnega in stavbinskega društva na banko.

Dan za eksekucijo je določen na dne 19. februarja. Sodnik je

Fašisti ne zaupajo lokarnskim pogodbam

Te so povedali v zbornici, ko so odobrili pakte. Konflikt z Nemčijo se nadaljuje.

Rim, 23. jan. — Fašistovska zbornica je včeraj ratificirala lokarnske garancijske pakte, toda vodilni fašisti so v teku debate dali razumeti vsemu avetu, da ne zaupajo paktom in Italija dvomi, če bodo lokarnski pakti preprečili vojno.

Fašisti izjavljajo, da najmanj zaupajo Nemčiji in da nemška propaganda proti italijanskim ukrepom na Tirolskem je dokaz, da Nemčija prva izzove konflikt. Fašistovski časopisje še vedno besni proti Nemčiji in Avstriji radi pozivanja Nemcev na bojkot Italije. Neki list je včeraj ljuto napadel Nemčijo, ko je prila vest, da namerava Nemčija predložiti tirolsko afero pred ligo narodov. List pravi, da Italija ne sme pod nobenim pogojem dovoliti, da bi liga posegala v njene notranje zadeve.

Burbank pravi, da je brezverec

Slovski botanik in sadjarjec in Kalifornije izjavlja, da kot znanstvenik ne more verjeti v nadnaravnega boga.

San Francisco, Cal. — Luther Burbank, znan ameriški botanik in sadjar, ki je razvil mnoge vrste novega sadja in cvetisa na svoji sloveči eksperimentalni farmi v Santa Rosi, je te dni v avtoriziranem članku v "San Francisco Bulletin" izjavil, da je brezverec.

Burbank piše: "Vse vere v preteklosti, sedanjosti in bodočnosti postanejo prejalšljaj okamenela forme namesto žive pomoči človeštvu. Kot znanstvenik si ne morem pomagati, da bi ne čutil, da so vse vere na področjih se tleh. Verskih prerokov je danes toliko kot jih je bilo kdaj prej, ampak znanost jim ne pušči, da bi prekoračili meje zdrave pameti. Ideja, da bi dobri Bog pošiljal ljudi v goreč pekel, je absolutno absurdna. Jaz nečem imeti nobenega opravka s takim Bogom. Ko se avtomobil postara in postane neraben, ga vržem proč. Ravno tako je s človeškim življenjem, ki enkrat dokonča svojo nalogo. Ako človek dobro živi, mu to življenje zadostuje; drugača življenja ne potrebuje. Jaz ne morem verjeti tega, kar mi ponujajo, da verjamem. Jaz dvomim, preiskujem in sem akceptič. Kadar mi morejo dokazati, da je neumrjučnost in da je vstajenje na drugi strani groba, tedaj bom verjel, prej pa ne."

Burbank tudi piše, da spoštuje Krista kot človeka, ki je bil tudi krivoverec v svojem času in puntar protesti obstoječi veri in vladi. Toda oni, ki pravijo, da sledijo Kristu, so ga odeli s tolikimi lažmi kot nobeno drugo osebo v zgodovini. Kristove besede in čine so pretvorili in izpremenili na tak način, da njegovi nauki, ki jih danes uče, ne morejo veljati več za sedanje življenje.

Burbank piše dalje, da priznava eksistenco velike univerzalne sile — sile, katere še nismo niti začeli pojmovati in najbolj je, da niti ne poskusimo. Ta sila je mogoče zaveden um in morda ni. On ne ve.

odkloni predlog za novo obravnavo.

Porota je spoznala 19-letnega zamorca Campbell McCartyja za zdravnika na umu. Eksekucija je bila določena že na dne 18. decembra. Peticija, da se prišče, ako ni na umu bolan, je ustavi-la to eksekucijo. Zdej je določena eksekucija na dne 29. januarja. Njegov odvetnik je izjavil, da apelira na gubernerja Smalla za pomilostenje.

(Dalje s 3. strani.)

Narodnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cincero \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.12 za tri mesece. In za inozemstvo \$3.00.

Naslov za vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$3.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

COLNINA IN DRAGINJA.

Colnina na uvozno blago in draginja hodita skupaj. Aki imamo visoko colnino, tedaj imamo tudi draginjo. Posebno zdaj imamo visoko obrambno colnino. Ta obrambna colnina omogoči ameriškim kapitalistom, da pod njeno zaščito prodajajo svoje produkte po zelo visokih cenah. Ta colnina izključuje produkte tujezemskih kapitalistov z ameriških trgov, ameriškim kapitalistom pa omogoči, da lahko postavijo svoje produkte po taki ceni na trg, ki bi jo imeli tujezemski produkti s prišteto colnino.

Resnice ne govori tudi oni, ki pravi, da bi ljudstvo živelo zelo poceni, ako se odpravi colnina na uvozno blago, pridržijo se pa kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije. Take trditve so ljudstvu pesek v oči in imajo namen nekaterim profesionalnim, političarjem starih strank z demagogičnimi sredstvi pomagati do osebnega uspeha, t. j., da so izvoljeni v javne službe ali pa postavljajo zbroje.

Kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije sta s colnino ali pa brez nje tesno združena z draginjo. Ta združitev je tako tesna, da se ne dasta ločiti druga od druge. Kdor se odkritosrčno bojuje proti draginji, se mora logično bojevati za odpravo kapitalističnega načina blagovne produkcije in distribucije. Dokler postoji kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije, bomo imeli draginjo, pa če imamo colnino na uvozno blago, ali če smo brez nje. Bojevati se proti draginji in priznati kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije, pomeni uganjati burke in se norčevati iz ljudstva. Dokler imajo kapitalisti pod svojo oblastjo vsa proizvodna in distributivna sredstva in vire naravnih zakladov, toliko časa tudi oni določajo cene vsem produktom. To je tako jasno in razumljivo, kakor da za dnevom pride noč, za nočjo pa zopet dan. Odvisno je le od organizacije kapitalistov, v kakšni meri so zaslužni konzumenti, t. j. ljudstvo, ki je primorano kupovati produkte, ki jih potrebuje za svoje življenje. Ljudstvo ne more živo pod zemljo, od glada umreti tudi ne mara, in tako je primorano kupiti produkte po cenah, ki so jih določili kapitalisti. Te resnice se kapitalisti prav dobro zavedajo. Zato tudi oni spopolnjujejo svoje organizacije in tako povečavajo svojo izkoriščevalno silo. Kapital se osredotočuje z vsakim dnevom. To pomeni, da posamezni kapitalisti vedno bolj bogate, širše ljudske mase vedno bolj ubožavajo. To posebno dobro opazujemo v Ameriki. Tukajšnji kapitalisti so s pomočjo trustov, to je ogromnih kapitalističnih organizacij za blagovno produkcijo in distribucijo že zdavnaj odpravili skoraj vso konkurenco. Nekaj kapitalistov se združijo v korporacijo, več teh korporacij pa v horizontalni trust, nato se pa zopet ti trusti izpremenijo v vertikalni trust, t. j. trust, ki se ne peča le s produkcijo ene vrste produkta, marveč ki raztegne svoje šake na vse strani kot ogromen polip svoje lovke in pritegne v svojo organizacijo sorodne industrije in podjetja. Delokrog take kapitalistične organizacije pa ni omejen le na eno deželo. Ko je organizacija dovršena v domači deželi, se raztegne prek meje v tujezemstvo na razne dežele in kontinente. N. pr. taka ogromna kapitalistična organizacija je Standard Oil kompanija. Ta družba narekuje cene za naravno olje in produkte iz tega olja. Njen delokrog se razteza v tuje dežele. Imamo mesni trust, trust za aluminij, sladkorni trust itd. Vsi ti trusti so izredno velike kapitalistične gospodarske organizacije, ki določajo cene svojim produktom, ko odidejo in se postavijo na trge.

Iz teh dokazov je spoznati, da ima privatni kapital kozmopolitične namene. Ako se kapitalisti do danes še niso organizirali v vseh strokah mednarodno, je to le dokaz, da se vsak razvoj vrši le stopnjevaje in da se tudi v spopolnjevanju kapitalistične organizacije ne dajo delati skoki. Nihče pa ne more na podlagi doprinešenih dokazov trditi, da kapital ne stremi za osredotočenjem. Kdor je opazoval snovanje in rast trustov, je pa že zdavnaj prišel do tega prepričanja.

Kolikor bolj se osredotočuje kapital, tolikor bolj raste moč in tolikor bolj občutijo konzumentje, da on na-

rekuje cene. Konzumentje se ne bodo rešili kapitalovega vpliva in njegove moči, dokler se ne zruši kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije, ali kar na kratko imenujemo kapitalizem. — (Dalje prihodnjic.)

SLIKE IZ NASELJIN

White Valley, Pa. — Tudi v malo slovensko naselbino White Valley nam je novo leto 1926 prineslo mnogo novosti in sprememb.

Zvestobo sta si objubila brez verskih ceremonij Marin Bebar in Albina Erevic ter John Fatur in Helena Home, vsi člani Slovenske narodne podporne jednote. Ostali smo se poleg novih nosilcev zakonskega jarma prav pošteno zabavali.

"American Appeal" je prišel tudi med nas, in sicer prav točno ob novem letu. Videti ga je v hiši marsikateri slovenske družine. To je oficijelni list, ki ga izdaja ameriška socialistična stranka. Kdor ga hoče naročiti, si ga lahko naroči pri meni; stane dolar na leto. Lahko rečem, da boljšega in cenejšega čtiva za tako malo vsoto ne dobimo nikjer. Slovencem, ki znajo čitati angleško ali ki imajo odraslene otroke, je list priporočljiv.

Dajmo našim otrokom dobre ga čtiva, ker na ta način postanejo razredno zavedni.

Delničarji Slovenskega delavskega doma smo se odločili, da priredimo maškarnado veselico na pustno soboto zvečer, to je dne 13. februarja v slovenski dvorani v White Valleyju. Najlepša maska dobi \$10 premije v zlatu, najgrša pa \$5 in najbolj spakedrana pa \$2.50. Razdelitev nagrad bo strogo nepristranska.

Na prireditve vabimo vse avdensko občinstvo tudi iz sosednjih naselbin. Pridite, da se zopet enkrat skupaj zabavamo, za kar vam ne bo žal. — J. Britz.

Irwin, Pa. — O delavskih razmerah skoro ni vredno pisati, ker so skoro vsakemu dobro znane, kak je položaj za delavce v neorganiziranih krajih, da mora vsak delavec napraviti veliko dela zastonj, ako hoče imeti delo.

Tako je tudi po organiziranem okrožju okoli Pittsburgha, Pa., v katerem okrožju se nahaja 8. distrikt U. M. W. of A. V tem distriktu se bije boj med organizacijo in kapitalisti, kateri lastujejo premogorove in hočejo vaviliti delavcem, da bi se podali na delo po lestvici 1917 in s tem prelomili Jacksonvillsko pogodbo. Zato si je vzela nalogo razbiti organizacijo dobroznana Pittsburgh Coal Co. Pričela je prva obratovati pod odprto delavnico. Vse kaže, da bo zmaga na njeni strani. Kajti organizacija in nje voditelji mirno gledajo vse to kapitalistično početje.

Pa saj ni čudno, ako se kompaniji posreči igrati zadnjo karto v korist sebi. Delavec je mnogo brez dela po vsi Ameriki, in javnost pa tako malo ve, kaj se dogaja po različnih premogorskih naselbinah. Zato bi bilo želeli, da bi rojaki kaj poročali v slovenskih listih, kak položaj je po krajih, v katerih so pričeli delati pod odprto delavnico, da se s tem pokaže slovenskim delavcem, da ne zaidejo na limanice, katere so nastavljene vsepovsod.

Potrebno se mi zdi tudi naznati vsem tistim, kateri pričakujejo mojega prihoda radi ponovitve "Prosvete", da mi ni moč jih obiskati, ker sem bolan. Zato želim, da ponove naročnino pri tiskarju ali pa naj pošljejo naravnost na upravništvo "Prosvete". V slučaju, da kdo želi meni pomagati, lahko tudi meni pošlje, in jaz bom odpisal točno za vsakega na pristojno mesto. Moj naslov je: Jernej Kokej, Irwin, Pa., Box 682.

Pueblo, Colo. — Svoječasno smo dobili prošnjo iz stare domovine, naj priredimo koncert v podporo za "Dom slepih" v Ljubljani. Videli smo, da "Glasbena Matica", mati pevskih zborov, vodi to idejo. Zato smo z veseljem prisločili na pomoč — priredili koncert ter poslali preostanek na določeno mesto.

Slišali smo, da so se tudi druga pevaka društva v Ameriki odzvala prošnji in lepe vavote odpisali za dom v Ljubljano. Toda zgradba prepotrebne doma za slepe, kakorinsga še nimajo v celni naši stari domovini, bo pa zahtevala precej več denarnih podpor. Zato se pa tudi nismo za-

čudili, ko smo dobili nove prošnje za nadaljne podpore za dom.

Pevski zbor "Prešeren" je sklenil še nadalje prirejati koncerte v korist doma in drugače pomagati, da se ta blaga ideja tudi uresniči. Kaj pa drugi?

Ker so se pa dosedaj za ta dom zanimali skoro le pevске organizacije, katere same ne bodo dosegle mnogo, pa predlaga "Prešeren", naj tudi naše podporne organizacije s svojimi društvi pomagajo pri tem človekoljubnem delu.

Ameriški Slovenci menda še nikdar niso bili prošeni za podporo v bolj blagi namen. Zato se pa nadejamo, da se bodo naše organizacije splošno zavzele za to stvar in pomagale po svojih močeh. — Koncertni odbor.

Detroit, Mich. — Ker detroitaska slovenska naselbina postaja zmiraj večja, so si tukajšnji rojaki zamislili postaviti narodni dom. Da čimprej prično z gradbo doma, je treba, da pokupimo delnice, katere so \$20 vsaka. Prodajajo se za gotov denar ali pa na obroke, to je \$5 takoj in drugo mesečno ali kakor kdo more, kar pa mora biti plačano v enem letu.

V pospešitev dela pri prodaji delnic je vsakega rojaka dolžnost, kateri se zanima za dom, da pomaga na sledeči način: Vsak rojak naj si kupi 5 ali več delnic, ker to ni velika vavota, če pomislimo, koliko zapravi za druge nepotrebne reči.

Ker je naša detroitaska naselbina raztresena po vsem mestu, vam priporočam, ako mislite kupiti delnice, pišite zaupniku poštno dopisnico z vašim naslovom in vas bo zaupnik radevolje obiskal. Znano vam mora biti, da odborniki nimajo plače za njih trud in delo ter požrtvovalnost. Oni se nagradijo s tem, da pokupite delnice kar je največ mogoče. Kadar se nahajate v družbi rojakov ne pozabite delovati v prid S. N. D. Prigovarjajte vašim prijateljem in znancem, da tudi oni postanejo delničarji, če se niso. Vse struje različnega prepričanja naj opuste prerekanja o eni ali drugi organizaciji, ker nobena stranka ne more sama izvršiti ogromnega dela, katero nas še čaka v Detroitu.

Naslovi zaupnikov S. N. D., kateri so pooblašteni prodajati delnice, so: Herman Grebenc, 337 S. Dragoon Ave.; Rudolph Zora, 160 N. Crawford Ave.; John Vihtelič, 225 Victor Ave.; H. P. Anton Lagoj, 1505 Kendall Ave. H. P.; Jos. Zrimec, 2274 Monterey Ave.

Vselej kadar ste pripravljeni kupiti delnice, pišite zaupniku karto z vašim naslovom in vas bo rad obiskal ter spolnil mislano nalogo. V slučaju, da ste pisali zaupniku ter vas ni obiskal v par dneh, je to znamenje, da vas ne more najti, ker ne poznate mesta. Tedaj pišite na rojaka Hermana Grebenc. On vas najde če tudi ste skriti kje pod zemljo.

Korporacija S. N. D. je že kupila zemljišče, za katerega je plačala, oziroma ima plačati \$21.000. Po poročilu tajnika na decemberski letni seji nam je zemljiški prekupevalec ponujal \$14.000 dobička, če bi hoteli prodati, in to v teku petih mesecev, kar je bilo zemljišče kupljeno.

Pred nedavnim časom se je organiziral ženski odsek S. N. D., kateri nam bo priredil zabavo s šaloigro v nedeljo 31. januarja v Hrvtakem domu, 1331 Kirby Ave. E. Vsi na svidenje omenjenega dne, ker nam bodo servirale same žene in dekleta. — H. Grebenc.

Carona, Kansas. (Kontra pečlarju iz Ohija.) — Pečlarice se res oglašajo. Zakaj bi se tudi ne, saj zdaj je pustni čas. Ampak toliko že gledamo, da pri vsej sili divrsanih pečlarjev ne maramo. Če pa gumbov prišit ne znamo, se k svetemu Florjanu ne podamo. Bomo pa še pri peč sedele in se z novicami kratkočasile ter se smejele, ko bo kak pečlar stokal čez svoje gorje. Spomladaj pa gremo vrtec rahljat in gredice posejati. Takrat pa še toliko ne bomo imele časa oglašati se.

ZARKOMET

V reklamah je česen...

Kdo še ponatane Pirčevo reklamo za kranjsko-rimsko jednoto? Očetje franciskani so bili prvi. Zakaj Majk čaka? On je vedno tretji! — Patrovski list je oblekel koretelj in svečano pridaj: Leta in leta smo opozarjali slovenski narod...

Ko jih gledaš in poslušas, se začuden vprašas: Kaj se je zgodilo? Kje je kakšna nesreča? Nič — nikjer! Mr. Pirc je vsake tri mesece okatra jezen na Prosveto. In ne brez vzroka. Zato je moral nekaj napisati. Business je business. Zelo togotna je tudi frančiškanska banda (oprostite, to besedo sem adoptiral iz posevčenega Černetovega slovarja) in ne brez vzroka. Business je business. Ko prideta še Majk in Grdina, bodo vsi skupaj jezni.

Še nekaj, da boste vsi skupaj še bolj jezni za Antonovo: Slovenska narodna podpora jednota bo živela, ko bodo vse vaše organizacije že balzamirane... (Mr. Grdina ve, kaj to pomeni.)

Vprašanje dneva.

Najvažnejše vprašanje pod solnceom za dolgo čikaško vas je, koliko ljubci je imel Martin Durkin in katera je njegova prava žena.

Svoji (rojaki) k svojim (bankirjem) — svoji (bankirji) k nesvojim, kadar gre denar iz žepa!

Čenjeni Zarkomet! V Clevelandu je vedno dosti dobrih novic, ako jih želiš. Tako na primer imamo kranjske bankirje, ki so približni na banko geslo "Svoji k svojim". To pomeni, da vsi slovenski dolarji naj gredo v njihovo banko z namenom, da bodo lepše dividende vsake tri mesece. Torej svoji k svojim, kadar gre denar v žepo. Kadar pa gre denar iz žepa bankirjev, takrat pa ni več "svojeja k svojim". V Clevelandu so štirje slovenski stavbeniki. Ko so bankirji sklenili postaviti podružnico v Collinwoodu, niso dali domačim stavbenikom dela, pač pa so šli k tujcem, tako da bodo črnci zaslužili namesto rojakov. Torej — svoji k svojim! — St. Clairčan.

Pečlarjem smo vsekakor hvalne za pojasnilo, koga marajo in koga ne. Zdjaj pa še me povejmo, da prepozno pojasnjujejo. Počasnost pa tako! Zamudili so, da je ena že oddana. Ena je itak prebita za možitev, kar hrbet ji tlači že osem križev. Jaz sem najmlajša, pa imam tudi še peti križ. Nič ne bo torej srčkanja. Pa če bi se tudi dobil gorak srček, pa drobiža ni, ker kar debelega jemljemo.

Res slabi časi se nam bližajo, device. Plohe bomo vlačile, čemur pa smo menda same krive, ker smo se prehitro postarale in ker smo brez drobiža. Ampak ploh bomo že prevlekle skozi zimo, če bo vsa tako lepa kakor sedaj.

Kmalu bomo začeli vrtati regrat, saj snaga nimamo nič, razen če ga bodo posihmal še kaj pripeljali. Dež je začel padati. Ker vem, da so pečlarji pohlevni junaki, me ni strah pred njimi, zato se jim s celim imenom podpišem. — Helena Planko.

Bridgeville, Pa. — Že dolgo nisem videl nič novic od tu. Predvsem pišem, da z delom gre bolj po malem, zaslužek pa itak vsak lahko ve, kakšen je. Delavec naj dela, drugi pa živajo. To je zdaj v modi.

Naj pišem o društvenih stvarih. Kakor vidim, bo v Bridgevillu prišla med nas prava sloga. To se že opazuje, ko društva tako lepo napredujejo. Apeliram tudi na vse rojake, ki še niso člani naše napredujoče Slovenske narodne podporne jednote, naj nikar ne zamude prilike, kajti ravno tu je lep vzgled.

Za vedno je zaspal naš sobrat Lovrenc Kopanig. Bil je član treh društev in tudi našega samostojnega društva. Lanako poltete sem ga tudi jaz pridobil za društvo št. 172 S. N. P. J. Plačal je pristopnino in acesment, potem pa se je izrazil, da gre v stari kraj in ni več plačeval. Smrt mu je preključila vse račune. Bratje in setre, podpirajte tiste, katere mi rabimo in kateri

Superpatriots will get you if you don't watch out!

"If you don't like Uncle Sam go back where you come from" — deklamira sheboyganški fajmošter s kuklukaclanci in drugimi superpatrioti vred. To dokazuje, da je Cerne zašel med fašiste. A la la!

Ali pa ve gospod fajmošter, da kuklukaclanci, superpatriotje in drugi ameriški fašisti sovražijo "nigra"?

Tako mora biti.

Jugoslavija bi sploh ne bila več na semljevidu, če bi ne imela vsakega pol leta "zarote zoper vlado" in izgrediv v Zagrebu.

Dva rojaka sta se pogovarjala.

Prvi rojak: Zakaj kutarski list ne pobira prispevkov za slepce?

Drugi rojak: Zato, ker noče, da bi slepci izpregledali in videli, da se kutarski list tiska brez unljake znamke v neunjaki tiskarni.

Trunk mora še iti v jezuitsko šolo.

G. Trunk noče biti sotrudnik "Zarkometa" in meni je zapri "fenc" na "Pisano polje". Torej ne bo nič. Ne bo vinca, ne bo mlinca. Vse je šlo po zlodju... To pa radi tega, ker jaz nočem na nočem biti jezuit. To je tista velika razlika med nama. G. Trunk me je zagotovil, da piše iz prepričanja in trdne vere. On ve, da vse supernaturno je. On ve. Vaevedna teologija je vsakakor tudi stehtala in fotografirala dušo povprečnega človeka. Jezuitska filozofija je tudi ugotovila, da človeška pamet prihaja od duše, ali je v sorodu z dušo, ali je refleks duše ali približno tako. Vsekakor je g. Trunku znano tudi to, kake barve in katere kemične formule in specifične teže je povprečna pamet, bodisi zdrava ali bolna. Jezuitje so to že davno odkrili in konstatirali. Odkrili so tudi, da duša umobolnega človeka je takisto blazna. Vero, da je vsak blaznež obseden od hudiča, so že zavrgli; cvetela pa je v Kristovih časih. Dalje so jezuitje odkrili, da pamet ni manifestacija naravnega delovanja možganov, temveč jo človek za to ima, da jo lahko primerja z nevidnostjo superstitivnega bitja. G. Trunk mora vse to vedeti. Če ne ve, naj pogleda v najnovnejše jezuitske spise.

K. T. B.

nam tudi nudijo pomoč, ko smo v potrebi. Ta je za Slovence v Ameriki v prvi vrsti Slovenska narodna podpora jednota.

Predno zaključim, še apeliram, da nam bričvilski in sajganaki pečlarji pripravijo še kak špata predpust.

Pozdrav vsem članom in članicam S. N. P. J. — Peter na hribu.

DAWES SE NESRAMEN.

Washington, D. C. (F. P.) — Ko je senator Reed odgovoril na napad podpredsednika Dawesa glede Reedovega govora o svetovnem sodišču, ki ga je Dawes izvršil po radiju, se je izgovoril, da njegove besede niso šle mar Reedovemu govoru, ampak govoru senatorja Copelanda iz New Yorka.

To dokazovanje je napačno, ker je Dawes smešil govor, ki je bil obdržavan v terek popoldne, in fakt, da je bil čitan dolg časnikarski članek, da je prišel v zapišnik z namenom, da se tako porabi čas. Senator Copeland je vstal in je opozoril na fakt, da on omenjenega dne ni govoril, pa tudi ne čital časnika. Copeland je predlagal, da se čita stenografovo poročilo, da tako opozori, da Dawes manjka poguma, ker se skuša izogniti Reedovemu odgovoru.

KANADSKI DUHOBORCI SE VRAČAJO V RUSIJO.

Winnipeg, Kan. — Okrog dva tisoč pet sto ruskih duhoborcev — pripadniki neke verske sekte — je prodalo svoje domove v Kanadi z namenom, da se vrnejo v Rusijo. Lastovali so 50 tisoč akrov obdelanega sveta v provinci Saskatchewan. Za svet so prejeli \$1.250.000.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angliško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ivan Albrecht:

V ZATIŠJU

(KONEC)

"Eh, no," je zamrmral predse in se je nasmehnil, da je natakarka tako prišla bliže in se začela sukati okoli njega. Kretala je tako, da so bila na razpolago zdaj ledja, zdaj prsi, potlej roke, zdaj vrat in celo lica, tisti mehurkasti vosek pod tobakovo plastjo.

"Se čašo?" "Kaj pa?" "I, karkoli!"

"Sladkosti," se je zarežal uradnik z ometenim pogledom.

"Ali pa pelina," je junačila točajka z ometenim pogledom.

"Beži, baba," je zamahnil Peter Petelin in v tistem trenutku ugledal sredi sobane žensko, ki ga je omamila. Izpod širokega belega slamnika je vabil obraz, bel in rdeč kakor cvet. Sedela je poleg mladega gospoda, ki je bil videti osoren in oblasten, prav kot njegove črne oči. Njej pa je stihl smeh iz oči, smehljaj okrog ust in smeh na vsem bitju, ki je pričalo s sleherno kretitjo, o vročini še živih želja. Gledala je zdaj sem, zdaj tja — in je s pogledom kakor gazelica vabila, vabila, da je Peter nenadoma začutil v sebi mladost. Zastrmel je v žensko liki v rožo in je iskal lepote po obrazu in po belem vratu, kjer se je grel niz rdečih koralov ob živi toplini.

"Da sem jaz" — ga je obšla želja in že je počival s pogledom na njenih živahnih očeh. Tedaj se mu je zazdelo, da motri tudi ona njega s takim pogledom, ki neoporečno kliče...

Naročil je vnovič pijače in se je trudil, da bi premislil vso zadevo. Natakarka si je prizadevala, da bi gostolela prijazno, ko je prinesla polno čašo, toda glas je bil tako raspokan, da se je uradnik sprico njega nehotе domislil mrkega gospoda, ki je sedel poleg vabljive zvezde. Pogledal je tja in je opazil, da ga motri tisti naslani človek nalik risu. Za trenotek ga je presunila vročina in nekakšna bojazen, ki je kazala domisljivi nerodnosti in škandal. — Peter Petelin je za-

strmel naravnost predse in je modroval v hipu poparjenosti:

"Le nič strahu — saj mi smo tam, kjer ni več muh! Človeče, kdor pride za plot, kamor ne seže več ziata prostost, haha —"

Naimejal se je tako, da je čutil nespodobnost tega početja in je zopet dvignil oči. Tam pa se je bočila pod svileni bluzo skrivnostno razstrtega snega, da je moral Petelin napel zaklopiti veke od naslade. Skozi vso opojnost je videl, kako se je začel osorni gospod nervozno premikati na stolu.

"Da bi le ne zvihral," se je prestrašil uradnik, pa vendar ni mogel odtegniti pogleda od občudovanke. Pozabil je celo na to, da pogleda zvečer gospa Lina rada za njim, če ga ni predolgo domov. Gospod pa, ki je mezdel poleg lepote, je zaklical rezko: "Plačam!"

Siknil je nekaj proti neposlušni sosedki, ki je lahko skomignila z rameni in nabobila ustni. Peter Petelin je videl vse to in je bil vesel zmage, ki je spominjala po vsem svojem postanku mladosti in njene nepremišljenosti. Zato ni miroval z očmi in je zabedel pogled naravnost tja, kjer sta valovala topla bela grička...

V tem je gospod vstal in stopal trdih korakov mimo uradnika, ne da bi se zmenil zanj. Peter je čutil visoko oblast in ni več odmaknil pogleda od cilja. — Po sobani se je tupašam srečal pogled s pogledom, ki mu je sledilo nekoliko pritajenega hihitanja, dokler niso vsi navzoči začeli opazovati še nasrduženega parčka.

Peter Petelin je gorel v takem ognju, da se ni zmenil za vse te reči, krasotica pa je nekoliko naklonila glavo in je zardele.

"Pa smo le," si je priznal z zanosom, ko je zapazil, kako je hušknilo rdeče celo doli do belega vratu.

Pri nasprotnih durih je vstopil nekdo, ki ga Peter ni opazil, dama v svilu pa je vstala izza mize in je šla počasi proti njemu. V opojnosti je že mislil na ono ali drugo laž; lepota pa se je sklonila, ko je prišla do njega, in mu zašepetala vabljivo: "Sedaj sem zopet — sama —"

Uradnik je tonil v nasladi, je že gorel v strasti, ko je nadomoma opazil, kako prihaja par korakov za tujko gospa Lina v vsem blesku skrbne zakonake žene.

"Jaz pa ne," je pripomnil žalostno in je položil desnico na mizo tako, da je zablestela pred iznenadeni krasotico svarilna luč poročnega prstana. Tujka je odšla, žena je prišla — in gospod Peter Petelin ji je podal svojo zvesto roko:

"Bog te sprimi, angel varih moj!"

Gospa Lina se je z nasmehkom ozrla za odhajajočo in je menila zelo prijazno: "Mislim, da sem prišla baš o pravem času."

Mož je nedolžno pogledal na uro: "Kakor nalašč!"

Ko sta odhajala, je pripomnil Peter Petelin že na ulici v iskreni ginjenosti: "Zmerom sem vedel, da te nisem vreden, tako lepo skrbliš zame —"

Žena je molčala in je trudnemu potrpežljivo kazala pot proti domu. V sobi pa ni odjenjal mož, dokler nista sedla na sofo.

"Vidiš, ti ne veš, jaz pa ti moram povedati — moram baš nočoj, ko lahko govorim!"

Žena se je nasmehnila obnemogemu in ga je počégetala brado. Kadar je zrla takega pred seboj, je vselej čutila usmiljenje z njim.

"Kaj mi moraš povedati?" "Kaj? Saj ne vem; kaj — svojo nesrečo."

"Ali si nesrečen z menoj, dragec," se je zavzela Lina in ga je poljubila na lice.

"Ah — s teboj! Kaj s teboj? — Ti si zlato, ti si soince moje! — jaz imam namreč drugačno zlo, čisto lastno nesrečo — to svojo mladostno nepremišljenost!"

Tedaj se ga je žena oklenila z obema rokama okrog vratu in ga je poljubila na usta.

"Ti, moje vse!"

In življenje jima je zopet potekalo v lepem tiru redne vsakdanjosti.

Za naše farmarje

Nasveti za perotinarje v januarju:

Pišče Frank Lohančič.

V mrzlih jutrih dajte košom tople vode in zato skrbite nadalje, da so kokoši vedno tople, ker drugače njim shladimo truplo z mrzlo vodo in tako tudi prehladimo. Jajce vsebuje 70% vode, zato je tudi nujno potrebno, da dobijo zadostno množino vode, drugače tudi ne more biti primerna množina jajec.

— Posebna dobra hrana za sedanjí čas je sveže zmleto meso, sveža kri, surove zmlete kosti ali juha skuhana iz kosti, kar je zelo priporočano za kokoši v mrzlem času. Zmeljite kakoršno bilo zelenjavo in jo skuhaite v tej juhi in zmešajte z otrobi. To je nekaj posebno produktivnega za perotnino.

RAZNO

Fonograf in učejaki. L. 1878 je nek znanstvenik pred učenjaki prvič pokazal Edisonov fonograf (gramofon), ki ga danes pozna vsak otrok. Vsi so gledali z velikim nezaupanjem na to novo iznajdbo, eden učenjakov pa se ni mogel vzdržati, da ne bi bil vzkljklil: "Goljuj! Mislite, da se damo preslepti od človeka, ki govori iz trebuha!" Ravno tisti učenjak je čez nekaj mesecev oddal svoje znanstveno mnenje o fonografu in izrekel, da je vse skupaj navadna goljujsija, pri kateri igra govorjenje iz trebuha svoje vloge. "Kajti," tako je utemeljeval ta učenjak svoje mnenje, "kako bi bilo mogoče, da bi borna kovina zamogla ponavljati človeški glas!"

Kolumb, cerkev in zemlja. Ko se je podal Kristof Kolumb na svoje potovanje, na katerem je potem odkril Ameriko, je bil čisto pravičnega mišljenja, da je zemlja okrogla. To njegovo znanstveno spoznanje pa so smatrali za krivoversko in cerkveni zbor v Salamandri, ki je točasno zbroval, je Kolumba preklel. Kajti konstatirali so, da govori sveto pismo proti temu, da bi bila zemlja okrogla, pa tudi spisi cerkvenih očetov Kriostoma, Avguština, Hieronima, Gregorja i. dr. dokazujejo, da zemlja ni okrogla. Pobožni svet še celo potem ni

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

so bili štirje profesorji) pa gotovo ni bila pod povprečno mero izobrazbe. Po največ cerkvah tistega časa Londona je bila duhovščina še veliko bolj ignorantna in celo po bogatih, farah "učenih" jezuitov ali govornikov jih je malo, ki bi imeli vsaj površno in plitko znanje o moderni vedi, zgodovini ali filozofiji. Ta vtis je lahko dobil vsak, ki je še poslušal katoliško pridigo ali pa če se je spustil v resen pogovor z duhovniki.

Iz prej opisanega je lahko razumeti vzroke neuspehov cerkvene izobrazbe. Predvsem katoliški školski sistem ni produktiven radi mladosti in nezrelosti dijaštva. Pri devetnajstih letih, ko bi se še morali likati s Homerjem, Tacitom ali Euclidom, se še moško lotevajo najglobljih vprašanj metafizike. Izobražen mož pri dvaintridesetih letih, ki je jemat kratek učni tečaj v filozofiji pod o. Davidom, mi je pravil, kako se mu je sdelo to šolanje: kakor bi podajal teške bloke iz granita, katerih ni mogel pregledati. Navadni dijak pa celo tega niso zapopadli, da podajajo "granitne bloke". Izmed več skupin dijakov, kateri so šli skozi moje učenje, je samo eden malo zapopadel, kaj je filozofija. Izpovedal pa mi je, da zapopada radi tega, ker je od zgodnje mladosti (kakor jaz) živel v verakih dvomih. Predno doseže starost štiriindvajsetih let, je dijak že šel skozi vso ogromno školskično filozofijo in teologijo z vsami nešteti privetki vprašanj in sporov. Svoje mnenje si je ustvaril na stotinah predmetov in ve kaj malega o vsakem filozofičnem ali verakem sistemu, ki je bil kdaj iznajden, ali je dovolj starodaven. Jako malo prilike in še manj sposobnosti pa bo imel pozneje, da izpopolnuje svoje znanje.

Ampak študije niti ne slede tako po starosti in v presledkih, kakor je predpisano v cerkvenih postavah. Pomanjkanje duhovščine (raritas vocationum, kakor pravi papež) navaja cerkvene oblasti do tega, da skrajšajo višje študije. V vsaki škofiji in skoraj v vsaki veraki kongregaciji na Angleskem kakor v Združenih državah imajo premalo duhovniških moči. Na tisoče krščenih katolčanov se izgubi radi pomanjkanja duhovščine; škofi čestokrat v obupu sprejmejo duhovne, kateri so bili že vrženi iz drugih škofij. Res je, da precej duhovščine pošljejo za spreobračanje domačinov na otok Borneo, da tam konkurirajo z drugimi cerkvami, ampak dejstvo ostaja, da je v Londonu in v New Yorku na desetstisoče ubožnih katolčanov brez duhovnikov in cerkva. Ta dejstva pa vodijo do neizogibnega olajšanja študij po semeniščih.

Pa študij ne okrajšujejo samo radi pomanjkanja "delavcev v vinogradu gospodovem", vodi jih do tega še drug precej čuden motiv zlasti po nekaterih kongregacijah. V franciškanskem redu se jim je mudilo z izšolanjem dijakov zato, da so prej z mašami služili denar.

(Dalje prihodnjic.)

Za naše farmarje

Nasveti za perotinarje v januarju:

Pišče Frank Lohančič.

V mrzlih jutrih dajte košom tople vode in zato skrbite nadalje, da so kokoši vedno tople, ker drugače njim shladimo truplo z mrzlo vodo in tako tudi prehladimo. Jajce vsebuje 70% vode, zato je tudi nujno potrebno, da dobijo zadostno množino vode, drugače tudi ne more biti primerna množina jajec.

— Posebna dobra hrana za sedanjí čas je sveže zmleto meso, sveža kri, surove zmlete kosti ali juha skuhana iz kosti, kar je zelo priporočano za kokoši v mrzlem času. Zmeljite kakoršno bilo zelenjavo in jo skuhaite v tej juhi in zmešajte z otrobi. To je nekaj posebno produktivnega za perotnino.

RAZNO

Fonograf in učejaki. L. 1878 je nek znanstvenik pred učenjaki prvič pokazal Edisonov fonograf (gramofon), ki ga danes pozna vsak otrok. Vsi so gledali z velikim nezaupanjem na to novo iznajdbo, eden učenjakov pa se ni mogel vzdržati, da ne bi bil vzkljklil: "Goljuj! Mislite, da se damo preslepti od človeka, ki govori iz trebuha!" Ravno tisti učenjak je čez nekaj mesecev oddal svoje znanstveno mnenje o fonografu in izrekel, da je vse skupaj navadna goljujsija, pri kateri igra govorjenje iz trebuha svoje vloge. "Kajti," tako je utemeljeval ta učenjak svoje mnenje, "kako bi bilo mogoče, da bi borna kovina zamogla ponavljati človeški glas!"

Kolumb, cerkev in zemlja. Ko se je podal Kristof Kolumb na svoje potovanje, na katerem je potem odkril Ameriko, je bil čisto pravičnega mišljenja, da je zemlja okrogla. To njegovo znanstveno spoznanje pa so smatrali za krivoversko in cerkveni zbor v Salamandri, ki je točasno zbroval, je Kolumba preklel. Kajti konstatirali so, da govori sveto pismo proti temu, da bi bila zemlja okrogla, pa tudi spisi cerkvenih očetov Kriostoma, Avguština, Hieronima, Gregorja i. dr. dokazujejo, da zemlja ni okrogla. Pobožni svet še celo potem ni

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasi zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcennejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnine dano primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijah na:

FRANK OGLAR, 4401 Superior Avenue, Cleveland, O.

bil prepričan o tem, da je smilja okrogla, ko je že prva ladja obplula celo zemljo.

Zdravniška modrost. Ko so se vršili prvi poskusi z železnicco (pred 100 leti), so inženirji dokazovali, da se stroji ne bodo mogli premikati in da se bodo koleasa samo okrog svoje osi vr-tela. Francoski državnik Tiers je bil mnenja, da bodo sicer železnice uporabljive v bližini mest, za večjo daljavo pa da so popolnoma neporabne.

Bavarski zdravniški kolegij pa je izjavil, da pomenijo železnice hudodelstvo proti ljudskemu zdravju, ker se bodo potnikom valed velike brzine možgani pretresli, onim pa, ki bodo železnico gledali, bodo pa postali omotični. Kolegij je zato priporočil, da naj se na obeh straneh tirov postavijo visoke stene!

Lastnina in krščenstvo. Drazdanski ključavničarski ceh je sklenil sprejemati v pouk le cerkveno birmane učence. Radi hudega odpora, ki ga je ta "krščen-ski" sklep povsod izval, so rekli potem, da se je šlo tu le za "smernice". Utemeljevano so bile te "smernice" a tem, da se otrok pristašev stranke, ki menda uči, da je "Lastnina tatvina", ne more učiti izdelovanja ključev. Svobodomiselní draždanski list "Der Aufstieg" pa spominja draždanske ključavničarske mojstre na sledeče izreke cerkvenih očetov: "Tujo lastnino poseduje oni, ki poseduje preveč" (cerkveni oče Avguštín). — "Vsak bogataš je ali tat ali dedič tatov" (srednjeveški cerkveni zgodovinar C. von Heisterbach) in končno na izrek cerkvenega očeta

Ambrozija: "Narava daje vse ljudem vsa dobra skupno, kar Bog je ustvaril vse stvari za da bi bilo vživanje za vse skupno. Narava je torej ustvarila pravico skupnosti in le kriviči porazdelitev je ustvarila lažninsko pravo."

OKUS IN BARVA

po nekdanji stari kapljici se na prvi iz vsake pijače ako se na

ZEGAN PRODUKT

Nova iznajdba.—2 zavitka za galon tekočine staneta \$1.00 poštnino vred. Prepričajte žudili se bodete.

F. ZEGAN

P. O. Box 1141, Milwaukee, Wis.

—(Adv)

Severa's Cough Balsam

Kaj misli o njem ljudje:

"— odkar sem ga užival moj strašni kašelj je izginil."

J. Antovich, Butte, Mont.

Morda so tudi v vaši bližini ljudje ki jim je Severov Balsam zoper kašelj dobro pomagal. Mislimo, da bo tako tudi v vašem slučaju.

Cena 25c in 50c.

Poskusite pri lekarni najprej.

Zakupujte Severov Balsam za 1926 od vašega lekarnarja, ali pa naravnost od nas. Vseprejdati.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Dvanajst let v samostanu

Spisal Joseph McCabe, bivši frančižkan in profesor v semenišču, Prevel A. K.

(Dalje.)

V. POGLAVJE.

Duhovni stan.

Upoštevač študije, katere so bile opisane, bi sodili, da ima rimsko-katoliška cerkev visoko inteligentno duhovščino. Nobena duhovščina tudi še nikoli ni imela in nima daljšega in bolj sistematičnega šolanja. Povprečno deset let je dijak in pozneje lemenatar pod izključno kontrolo cerkvenih oblasti — oblasti, ki imajo svetovno-birne izkušnje pri treniranju pripravnikov za novomašnike in imajo versko oblast čez nje. Izobraževalni sistem se v resnici zdi perfekten za dosego njih smotra.

Vendar je vesplošno priznано, da katoliška duhovščina nima pokazati nič znamenitega pri dosegah iz svojega treniranja razuma. Učni sistem je občudovanja vreden le na papirju. Da tak vtis o inferiornosti rimsko-katoliške duhovščine ni radi kakega starodavnega predoka napram Rimu, pojasnjuje že dejstvo, da Anglički bolj vidijo inferiornost katoliške duhovščine v tujini kakor pa doma, namreč tam, kjer katoliška duhovščina ne nastopa v luči razklopiškega vsiljevanja. In o dejstvu ne more biti dvoma tudi radi tega, ker vtis o inferiornosti katoliške duhovščine trdno potrjujejo katoliški lajki. Med dopisovalci v razne žurnale se čestokrat priprosti ljudje, oglašajo in apelirajo za boljše izobrazbo duhovščine. Lajki zapopadajo dejstvo, ki prihaja z moderno mislijo, pred katero se duhovščina (tudi vodilni katoliški misleci) umika korak za korakom. V takih razmerah ni prav nič presenetljivo, če najdemo navadno duhovščino daleč zadaj za stoletjem vprašanj in splošnega zanimanja.

Zadnja pridiga, ki sem jo imel v katoliški cerkvi (pri Svetem Antonu v Forest Gatu), je bila apel za višjo izobrazbo duhovščine. Povedal sem, da je moderna misel popolnoma spremenila stališče verskega učitelja ter da zahteva njegovo intelektualno in moralno vežbanje. Enostavno sem izdal resnično ignoranco duhovščine. Moje misli so takrat že zapustile rimsko-katoliško vero in govoril sem lahko iskreno o predmetu. Slobotno so mi moji kolege pozneje častitali, a lajki moje fare so poslali k meni zastopnika, ki mi je priznal njih hvaležnost in občudovanje pogumnega izražanja mojih misli. Naslednjega večera, ko sem jim dal znanstveno predavanje, sem govoril o predmetu skupini izobraženih katoliških lajkov, pri čemur sem spoznal, kako globoko se zanimajo za vprašanje. Duhovščina pri Svetem Antonu (med katery

so bili štirje profesorji) pa gotovo ni bila pod povprečno mero izobrazbe. Po največ cerkvah tistega časa Londona je bila duhovščina še veliko bolj ignorantna in celo po bogatih, farah "učenih" jezuitov ali govornikov jih je malo, ki bi imeli vsaj površno in plitko znanje o moderni vedi, zgodovini ali filozofiji. Ta vtis je lahko dobil vsak, ki je še poslušal katoliško pridigo ali pa če se je spustil v resen pogovor z duhovniki.

Iz prej opisanega je lahko razumeti vzroke neuspehov cerkvene izobrazbe. Predvsem katoliški školski sistem ni produktiven radi mladosti in nezrelosti dijaštva. Pri devetnajstih letih, ko bi se še morali likati s Homerjem, Tacitom ali Euclidom, se še moško lotevajo najglobljih vprašanj metafizike. Izobražen mož pri dvaintridesetih letih, ki je jemat kratek učni tečaj v filozofiji pod o. Davidom, mi je pravil, kako se mu je sdelo to šolanje: kakor bi podajal teške bloke iz granita, katerih ni mogel pregledati. Navadni dijak pa celo tega niso zapopadli, da podajajo "granitne bloke". Izmed več skupin dijakov, kateri so šli skozi moje učenje, je samo eden malo zapopadel, kaj je filozofija. Izpovedal pa mi je, da zapopada radi tega, ker je od zgodnje mladosti (kakor jaz) živel v verakih dvomih. Predno doseže starost štiriindvajsetih let, je dijak že šel skozi vso ogromno školskično filozofijo in teologijo z vsami nešteti privetki vprašanj in sporov. Svoje mnenje si je ustvaril na stotinah predmetov in ve kaj malega o vsakem filozofičnem ali verakem sistemu, ki je bil kdaj iznajden, ali je dovolj starodaven. Jako malo prilike in še manj sposobnosti pa bo imel pozneje, da izpopolnuje svoje znanje.

Ampak študije niti ne slede tako po starosti in v presledkih, kakor je predpisano v cerkvenih postavah. Pomanjkanje duhovščine (raritas vocationum, kakor pravi papež) navaja cerkvene oblasti do tega, da skrajšajo višje študije. V vsaki škofiji in skoraj v vsaki veraki kongregaciji na Angleskem kakor v Združenih državah imajo premalo duhovniških moči. Na tisoče krščenih katolčanov se izgubi radi pomanjkanja duhovščine; škofi čestokrat v obupu sprejmejo duhovne, kateri so bili že vrženi iz drugih škofij. Res je, da precej duhovščine pošljejo za spreobračanje domačinov na otok Borneo, da tam konkurirajo z drugimi cerkvami, ampak dejstvo ostaja, da je v Londonu in v New Yorku na desetstisoče ubožnih katolčanov brez duhovnikov in cerkva. Ta dejstva pa vodijo do neizogibnega olajšanja študij po semeniščih.

Pa študij ne okrajšujejo samo radi pomanjkanja "delavcev v vinogradu gospodovem", vodi jih do tega še drug precej čuden motiv zlasti po nekaterih kongregacijah. V franciškanskem redu se jim je mudilo z izšolanjem dijakov zato, da so prej z mašami služili denar.

(Dalje prihodnjic.)

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kolečarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ZELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Krasen spomin je

"AMERIŠKI SLOVENCÍ"

Knjiga je ilustrovana z nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlate črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je \$5.00 s poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravništvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE SNPJ., mehko vezan, cena 50c